

EUROOPPALAINEN PÄÄOMA JA ITSEVALTIUS

Sosialidemokraattinen lehdistö on jo monesti osoittanut, että eurooppalainen pääoma on ollut Venäjän itsevaltiuden pelastajana. Ulkomaisitta lainoitta itsevaltius ei olisi voinut pysyä pystyssä. Ranskan porvaristolle oli edullista tukea sotaliittolaistaan, varsinkin niin kauan, kun lainamaksut suoritettiin säännöllisesti. Ja ranskalaiset porvarit lainasivat itsevaltiudelliselle hallitukselle *kymmenisen miljardia frangia* (noin 4.000 miljoonaa ruplaa) käsittävän pikku-summan.

Mutta... mikään ei ole ikuista auringon alla! Japanin sota, paljastamalla itsevaltiuden koko mädännäisyyden, on horjuttanut lopulta myös sen luottoa jopa „ystävänsä ja liittolaisensa” — Ranskan porvariston — taholta. Ensiksikin sota on osoittanut Venäjän sotilaallisen heikkouden; toiseksi, jatkuva, toinen toistaan raskaampien tappioiden sarja on osoittanut sodan toivottomaksi ja itsevaltiuden koko hallitusjärjestelmän täydellisen romahduksen kiertämättömäksi; kolmanneksi, vallankumousliikkeen voimakas kasvu Venäjällä on saanut Euroopan porvariston pelkäämään kuin kuolemaa sellaista räjähdystä, joka saattaa sytyttää Euroopankin. Tulenarkaa ainesta on viimeisten vuosikymmenien kuluessa kasaantunut tavattoman runsaasti. Ja niinpä nyt kaikki nämä seikat yhdessä ovat loppu kädessä johtaneet vastaisten lainojen eväämiseen. Itsevaltiudellisen hallituksen äskeinen yritys saada kuten ennenkin lainaa Ranskalta epäonnistui: toisaalta pääoma ei luota enää itsevaltiuteen; toisaalta pääoma, peläten vallankumousta, aikoo painostaa itsevaltiutta tarkoituksenaan rauhan solmiminen Japanin kanssa ja rauhan solmiminen Venäjän liberaalisen porvariston kanssa.

Euroopan pääoma keinottelee rauhalla. Ei ainoastaan Venäjällä, vaan Euroopassakin porvaristo on alkanut ymmärtää sodan ja vallankumouksen yhteyden, se on alkanut pelätä tsarisminvastaista voittoisaa ja todellista kansanliikettä. Porvaristo tahtoo suojata riistoon perustuvan yhteiskunnan „yleisen järjestyksen” liiallisilta järkytyksiltä, se haluaa säilyttää Venäjän monarkian perustuslaillisen tai näennäisesti perustuslaillisen monarkian muodossa, ja porvaristo keinottelee sen tähden rauhalla proletariaatinvastaisten ja vallankumousvastaisten intressien nimessä. Tämä epäilemätön tosiasia osoittaa meille havainnollisesti, ettei edes niin „yksinkertaista” ja selvää kysymystä, kuin on kysymys sodasta ja rauhasta, voida asettaa oikein, jos jätetään huomioonottamatta nykyaikaisen yhteiskunnan luokka-antagonismi, jos jätetään huomioonottamatta, että kaikissa ja kaikenlaisissa edesottamuksissaan, näyttäköötppä ne kuinka demokraattisilta ja humanisilta tahansa, porvaristo vaalii ennen kaikkea ja eniten oman luokkansa intressejä, „sosiaalisen rauhan” intressejä, t.s. kaikkien sorrettujen luokkien tukahduttamisen ja aseistariisumisen intressejä. Senpä vuoksi myös rauhankysymyksen proletarinen asettelu kiertämättömästi eroaa ja sen täytyykin erota tämän kysymyksen porvarillis-demokraattisesta asetelusta, kuten on asianlaita myös vapaakaupan, antiklerikalismien y.m.s. suhteen. Proletariaatti taistelee ja on aina järkkymättä taisteleva sotaa vastaan unohtamatta silti hetkeksikään, että sotien hävittäminen on mahdollista vain rinnan yhteiskunnan luokkiin jakautumisen täydellisen hävittämisen kanssa, että luokkaherruuden säilyessä sotaa ei voida arvioida pelkästään demokraattisen sentimentaaliselta katsantokannalta, että riistäjäkansakuntien käydessä keskenään sotaa on välttämättömästi erotettava tämän tai tuon kansakunnan edistyksellisen ja taantumuksellisen porvariston osuus. Venäjän sosialidemokratia on joutunut käytännössä soveltamaan näitä marxilaisuuden yleisiä väittämiä Japanin sotaan. Käsitellessämme tuon sodan merkitystä („Vperjod”, № 2, kirjoitus „Port Arthurin kukistuminen” *) me osoitimme, etteivät ainoastaan meidän sosialistivallankumoukselliset (jotka moittivat Guesdea ja Hyndmania siitä, että nämä ovat myötämielisiä Japania

* Ks. tätä osaa, ss. 38—39. *Toim.*

kohtaan), vaan uusiskralaisetkin ovat hairahtuneet virheelliselle, porvarillis-demokraattiselle katsantokannalle. Viimeksi mainituilla se on ilmennyt sellaisina järkeilyinä kuin ensiksikin: „rauha *hinnalla millä hyvänsä*” ja toiseksi: on sallimatonta „keinotella Japanin porvariston voitolla”. Kummatkin järkeilyt sopivat ainoastaan porvarilliselle demokraatille, joka asettaa poliittiset kysymykset sentimentaalisuuden pohjalle. Todellisuus on nyt osoittanut, että vaatimuksesta „rauha *hinnalla millä hyvänsä*” on tullut Euroopan pörssikeinottelijain ja taantumuksellisten tunnus (ruhtinas Meshtsherski osoittaa selvästi jo nyt „Grazhdaninissa”⁶⁶, että itsevaltiuden pelastamiseksi rauha on välttämätön). Olemme saaneet omin silmin nähdä, että taantumuksellisen harjoittama keinottelu on rauhalla keinottelua, jonka tarkoituksena on vallankumouksen tukahduttaminen, jota vastoin *edistyksellinen* porvaristo keinottelee Japanin porvariston voitolla. Yleensä „keinottelua” vastaan suunnatut uusiskralaiset fraasit ovat osoittautuneet juuri sentimentaalisiksi, luokkakannattomiksi fraaseiksi, joissa ei huomioida erilaisia voimia.

Tapahtumat, jotka paljastivat taantumuksellisen porvariston uudet kasvot, ovat olleet niin silmiinpistäviä, että „Iskrakin” on nyt alkanut ymmärtää virheensä. Kun se 83. numerossaan „ärhenteli” äkäisenä „Vperjodin” 2. numerossa olleen kirjoituksemme vuoksi, niin nyt 90. numerosta luemme tyydytyksellä (pääkirjoitus): „Ei saa vaatia *vain* rauhaa, sillä rauha itsevaltiuden säilyessä on merkitsevä maan perikatoa”. Se on siis: ei saa vaatia vain rauhaa, sillä tsaristinen rauha ei ole tsaristista sotaa parempi (vaan toisinaan huonompikin); ei saa esittää tunnusta „rauha *hinnalla millä hyvänsä*”, vaan rauha yhdessä itsevaltiuden kukistumisen kanssa, rauha, jonka solmiä vapautunut kansa, vapaa perustava kokous, s.o. ei rauhaa millä hinnalla hyvänsä, vaan ainoastaan absolutismin kukistamisen hinnalla. Toivomme, että „Iskra” tämän käsitettyään käsittää myös sopimattomiksi ylevänmoraaliset Japanin porvariston voitolla keinottelemista vastaan tähdätyt tiradinsa.

Mutta palatkaamme eurooppalaiseen pääomaan ja sen poliittiseen „keinotteluun”. Missä määrin tsaari-Venäjä pelkää tuota pääomaa, näkyy muun muassa seuraavasta opettavaisesta tapahtumasta. Englannin konservatiivisen

porvariston äänenkannattaja „Times” * julkaisi artikkelin „Onko Venäjä maksukykyinen?”. Kirjoituksessa tehtiin seikkaperäistä selkoa herrojen Witten, Kokovtsevin ja kumpp. finanssimetkujen „taidokkuudesta”. He isännöivät alati tappiollisesti. He pääsevät pälkäästä vain tekemällä yhä enemmän velkaa. Tällöin lainavarat sijoitetaan kahden lainan väliseksi ajaksi valtiorahastoon ja viitataan juhlallisesti „kultavaroihin” kuin „vapaisiin käteisvaroihin”. Kaikille ja jokaiselle näytellään lainaksi saatua kultaa todisteeksi Venäjän vauraudesta ja maksukykyisyydestä! Eipä ihme, jos englantilainen kauppias on verrannut tuota kepposta kuulujen Humbert-veijarien temppuun, jotka näyttelivät velaksi ottamiaan tai puijauksella hankkimiaan rahoja (tai pelkästään kaappia, jossa oli muka rahoja) saadakseen uusia lainoja! „Se, että Venäjän hallitus usein ilmaantuu mannermaisille markkinoille velallisena”, kirjoitti „Times”, „ei johdu pääomien riittämättömyydestä eikä tuotantolaitosten tarpeista tai ajoittaisista ja poikkeuksellisista menoista, vaan melkein yksinomaan normaalisti vajauksesta kansallistulossa. Ja tämä merkitsee sitä, että tällaisen asiaintilan vallitessa Venäjä kulkee suoraapäätä vararikkoa kohti. Sen kansallisbalanssi upottaa sitä vuodelta yhä syvemmälle velkoihin. Sen velat ulkomaalaisille ovat kansan varoja suuremmat, eikä sillä ole reaalista katetta näille veloille. Sen kultavarat ovat jättimäinen Humbert-kaappi, jonka paljonpuhutut miljoonat on saatu petoksen uhreilta ja käytetään näiden puijaamiseksi edelleen”.

Aika näppärää, eikö totta? Valitaan puijauksen uhri, lainataan siltä rahaa. Sitten tuota samaa rahaa näytetään sille todisteeksi vauraudesta ja hankitaan siltä uutta lainaa!

Tunnettuun Humbert-veijarien perheeseen vertaaminen oli siinä määrin sattuvaa ja naulasi kuulujen „vapaiden käteisvarojen” „olemuksen” ja tarkoituksen sellaiseen häpeäpaaluun, että arvokkaan konservatiivisen lehden kirjoitus sai aikaan kovan hälinän. Itse finanssiministeri Kokovtsev lähetti „Timesille” sähkösanoman, jonka tämä lehti julkaisikin oitis (maalisk. 23/10). Loukkaantunut Kokovtsev kehoitti tässä sähkösanomassaan „Timesin” toimituskuntaa saapumaan Pietariin ja tarkastamaan

* — „Ajat”. *Toim.*

omakohtaisesti kultavarojen määrän. Vastaukseksi toimituskunta kiitti ystävällisestä kutsusta ja kieltäytyi sillä mutkattomalla perusteella, että tsaarin palvelijaa loukanneessa lehtikirjoituksessa ei suinkaan kiistetty kultavarojen olemassa oloa. Humbert'eihin vertaaminen ei merkinnyt sitä, että Venäjältä puuttuisi kultavaroja, joihin se on vedonnut, vaan sitä, että nuo varat ovat oikeastaan vieraita, lainattuja, millään kattamattomia rahoja, jotka eivät ollenkaan todista Venäjän vaurautta ja joihin vetoaminen tulevissa lainanotoissa on naurettavaa!

Hra Kokovtsev ei ymmärtänyt sukkelan ja purevan vertauksen *ydinajatusta* ja nauratti sähkösanomallaan koko maailmaa. Pankeissa olevien kultavarojen tarkastaminen ei kuulu lehtimiesten velvollisuuksiin, vastasi „Times” finanssiministerille. Tosiaankin, lehdistön velvollisuutena oli paljastaa sen kepposen olemus, mikä suoritetaan noiden „kultavarojen” avulla, jotka reaalina ovat olemassa, mutta fiktiona esitetään todisteeksi maan varakkuudesta. Ei kysymys ole siitä,— ojensi lehti venäläistä ministeriä kirjoituksessaan tuon koomillisen sähkösanoman johdosta,— ei kysymys ole siitä, onko teillä ne kultavarat vaiko ei. Uskomme olevan. Kysymys on siitä, minkälaiset ovat aktiivanne ja passiivanne? kuinka iso on velkasummanne ja sen kate? tai yksinkertaisemmin sanottuna, ovatko nuo teillä olevat varat teidän varoja vaiko velaksiotettuja ja palautettavia, jota paitsi te ette pysty palauttamaan koko velkaa? Ja Englannin porvarit, nauraen tyhmähkölle ministerille, selittivät hänelle kaikin tavoin tuota varsin mutkatonta asiaa lisäten opettavaisesti: jos etsitte jotakuta tarkastamaan krediitänne ja debetiänne, niin eikös teidän sopisi kääntyä Venäjän kansan edustajien puoleen? Kansan edustajathan parhaillaan tahtovat nyt kokoontua zemski soboriin eli kansalliskokoukseen,— miksi sitä siellä teillä sanotaan. He eivät varmaan kieltäydy tarkastamasta *kunnolla* paitsi paljonpuhuttuja „kultavaroja” myös itsevaltiuden *koko* rahataloutta. Ja he pystyvät varmaankin suorittamaan tuon tarkastuksen perinpohjaisesti ja täydellä asiantunteumuksella.

„Mutta ehkä”, lopetti „Times” sarkastisesti, „ehkä varmuus siitä, että edustava kokous tulee vaatimaan itselleen oikeutta tuollaisen tarkastuksen suorittamiseen, ehkä tuo

varmuus juuri paneekin tsaarihallituksen pelkäämään moisen kokouksen koollekutsumista, ainakin siinä tapauksessa, jos tuolla kokouksella tulisi olemaan edes jonkinlaista reaalista valtaa?"

Myrkyllinen kysymys. Ja se on sitäkin myrkyllisempi, sitäkin tähdellisempi, ettei sitä esitä oikeastaan „Times” lehti, vaan *Euroopan* koko porvaristo,— eikä se esitä sitä suinkaan poleemisena tempauksena, vaan ilmaisten tuolla kysymyksellä avoimesti epäluottamuksensa itsevaltiudelle, haluttomuutensa lainata sille rahaa, pyrkimyksensä olla tekemisissä Venäjän porvariston laillisen edustajiston kanssa. Se ei ole kysymys, vaan varoitus. Se ei ole sutkaus, vaan *uhkavaatimus*, eurooppalaisen pääoman uhkavaatimus Venäjän itsevaltiudelle. Kun Japanin liittolaiset, englantilaiset, formuloivat tuon uhkavaatimuksen sarkasmin muotoon, niin Venäjän liittolaiset, ranskalaiset, sanovat mitä konservatiivisimman ja porvarillisimman „Tems” * lehden kautta saman asian vain lievemmin, kullaten karvaan pillerin, mutta itse asiassa kuitenkin kieltäytyen antamasta enää lainaa ja kehoittaen itsevaltiutta solmimaan rauhan niin Japanin kuin Venäjän porvarillisten liberaalienkin kanssa. Tässä vielä erään yhtä arvovaltaisen englantilaisen aikakausjulkaisun „The Economist” („Talousmies”) ääni: „Ranskassa aletaan vihdoinkin käsittää Venäjän rahan-asioita koskeva totuus. Olemme jo monesti osoittaneet, että Venäjä on pitkät ajat elänyt lainarahoilla, että sen budjetit, vastoin kaikkien toinen toistaan seuranneiden finanssiministerien ruusuksia lausuntoja, ovat vuodesta vuoteen päätyneet suureen vajaukseen, vaikka nuo vajaukset sälätaankin ratki viekkaasti kirjanpidollisten metkujen avulla; — että paljonpuhutut „vapaat käteisvarat” muodostuvat lopuksi etupäässä lainavaroista ja osaksi valtionpankkiin sijoitetuista talletuksista”. Ja sanottuaan täten karvaan totuuden Venäjän itsevaltiudelle tämä finanssialan erikoisjulkaisu katsoo kuitenkin tarpeelliseksi lisätä porvarillisia lohtuja: jos te muka pystytte nyt heti solmimaan rauhan ja tekemään pikkumyönnytyksiä liberaaleille, niin Eurooppa alkaa epäilemättä jälleen antaa teille lainaksi miljoonia ja miljoonia.

Nähtemme tapahtuu sitä, mitä voisi sanoa kansainvälisen porvariston keinotteluksi Venäjän pelastamisella

* — „Alka”. Toim.

vallankumoukselta ja tsarismien pelastamisella täydellisellä romahdukselta. Keinottelijat painostavat tsaaria kieltäyty-mällä antamasta lainaa. He käyttävät voimaansa — raha-säkin voimaa. He tahtovat Venäjälle maltillista ja sää-nöllistä perustuslaillista (tai näennäisesti perustuslaillista) porvarillista järjestelmää. Nopeasti kehittyvien tapahtumien vaikutuksesta he, Ranskan pörssimiehet ja Englannin raha-ruhtinaat, Saksan kapitalistit ja Venäjän kauppiaat, liitty-vät yhä tiiviimmin yhteen yhdeksi vallankumousvastaiseksi porvariston liitoksi, kansallisista eroavaisuuksista huoli-matta. Tämän mitä maltillisimman porvaripuolueen hen-gessä toimii „Osvobozhdenije”. Esitellessään 67. n:ssa „demokraattisen puolueen ohjelmaa”, tunnustaessaan jopa (pitkäksiköhän ajaksi?) yleisen, välittömän ja yhtäläisen äänioikeuden salaisine äänestyksineen (ja sivuuttaen vaatimattomalla vaikenemisella kansan aseistamisen!) hra Struve päättää uuden profession de foi'nsa * seuraavalla luonteenomaisella julistuksella, joka „tärkeyden vuoksi” on painettu lihavin kirjaimin: „Nykyhetkellä Venäjän *jokaisen edistyksellisen* puolueen ohjelmasta riippumattomana ja *ohjelman yläpuolelle* asetettuna vaatimuksena tulee olla sodan viipymätön lopettaminen. Käytännöllisesti tämä merkitsee, että *nykyhetkellä Venäjällä olemassaolevan halli-tuksen* on — Ranskan ollessa välittäjänä — alettava rauhan-neuvottelut Japanin hallituksen kanssa”. Tuskinpa voitane selvemmin ilmituoda porvarillis-demokraattisen ja sociali-demokraattisen sodanloppamisvaatimuksen välinen ero. Vallankumouksellinen proletariaatti ei aseta tätä vaatimusta „ohjelmansa yläpuolelle” eikä esitä sitä „nykyhetkellä olemassaolevalle hallitukselle”, vaan vapaalle, todella suvereeniselle, kansan perustavalle kokoukselle. Vallan-kumouksellinen proletariaatti ei „keinotele” sillä, että Ranskan porvaristo on välittäjänä, porvaristo, joka tavoit-telee rauhaa selvästi vallankumousvastaisten ja proletariaa-tinvastaisten intressien vuoksi.

Ja vihdoin, tuon samaisen maltillisen porvariston kan-sainvälisen puolueen kanssa hieroo nyt itse asiassa kaup-poja hra Bulygin voittaen ovelasti aikaa, väsyttären vastus-tajaa, syöttären sille lupauksia, antamatta kerrassaan mitään oleellista, jättären Venäjällä ennalleen kaiken, täydellisesti

* — uskontunnustus, ohjelma, maailmankatsomuksen esitys. Toim.

kaiken — alkaen sotaväen lähettämisistä lakkolaisten kimppuun, jatkaen epäluotettavien henkilöiden vangitsemisilla ja lehdistön vainoamisilla ja lopettaen katalalla talonpoikien yllyttämällä intelligenttejä vastaan ja kapinaan nousevien talonpoikien petomaisella pieksämisellä. Ja liberaalit tarttuvat syöttiin, jotkut alkavat jo uskoa Bulyginia, ja hra Kuzmin-Karavajev kehoittaa lakimiesten seurassa liberaalista seurapiiriä uhraamaan yleisen äänioikeuden... hra Bulyginin ⁶⁷ kauniiden silmien tähden!

Maltillisen konservatiivisen porvariston kansainvälisen liiton vastapainona voi olla vain yksi voima: vallankumouksellisen proletariaatin kansainvälinen liitto. Poliittisen solidaarisuuden mielessä tämä liitto on jo täysin muodostunut. Mitä tulee asian käytännölliseen puoleen ja vallankumoukselliseen aloitteeseen, niin siinä suhteessa kaikki riippuu Venäjän työväenluokasta ja siitä, miten menestyksellisesti tapahtuu sen yhteinen demokraattinen astuminen ratkaisevaan taisteluun yhdessä miljoonaisen kaupunki- ja maalaisköyhälistön kanssa.

„Vperjod“ № 18,
huhtikuun 5
(maaliskuun 23) pntä 1905

Julkaistaan „Vperjod“ lehdessä
tekstin mukaan

